

ЕКСТЕР'ЄРНІ ОСОБЛИВОСТІ ПОМІСНИХ ТА ЧИСТОПОРОДНИХ ЯГНЯТ

А.І. Лівінський, М. К. Богдан

Одеський державний аграрний університет

В роботі надано екстер'єрні особливості помісних та чистопородних ягнят. Встановлено що помісні ягнята отримані від схрещування цигайської маток з баранами одеського типу асканійської м'ясо-вовнової породи в різні вікові періоди за промірами та індексами тілобудова об'єктивно перевищують своїх чистопородних однолітків.

Ключові слова: схрещування, екстер'єр, ягнята, онтогенез, ріст

Вступ. Неможливо мати повну уяву про ріст тварини лише на підставі зміни її живої маси, бо в процесі росту відбуваються зміна пропорції будови тіла у процесі онтогенезу організму. Об'єктивну картину можна мати при проведенні вимірювання та вивченні промірів тварин, що дозволяє шляхом розрахунку індексів будови тіла визначити ступінь розвитку та співвідношення окремих статей, які визначають екстер'єрні особливості тварин.

Численні дослідження доводять, що, залежно від напряму продуктивності, вівці, як і інші види тварин, суттєво різняться за екстер'єром, розвитком та функціями внутрішніх органів та тканин.

М'ясо-вовнові та м'ясні породи овець значно відрізняються за екстер'єром порівняно з вівцями інших напрямків продуктивності, характеризуються більш широкою та глибокою грудною клітиною, подовженим тулубом, широкою холкою, прямою і широкою спиною, крупом та попереком, добре розвиненим, але не грубим, кістяком [1].

У зв'язку з цим нами вивчались екстер'єрні особливості помісних тварин які були отримані від схрещування маток цигайської породи з баранами асканійської селекції, порівняно з чистопородними цигайськими однолітками в умовах Одеської області.

Матеріал і методи досліджень. Експериментальна робота щодо вивчення екстер'єрних особливостей помісних ягнят отриманих від схрещування баранів одеського типу асканійської м'ясо-вовнової породи з матками цигайської породи в умовах степового поясу півдня України проводилась в СПК "Победа" Саратського району Одеської області.

Метою досліджень було вивчення екстер'єрних особливостей помісних ярок отриманих від схрещування цигайських маток з баранами одеського типу асканійської м'ясо-вовнової породи та чистопородними цигайськими ягнятами. Для вивчення лінійного росту тварин та пропорцій будови тіла було створено дослідну (помісна) та контрольну (чистопорідна) групу тварин, проміри брали при народженні, в 4-, 9-, 12- та 18-місячному віці. Для характеристики особливостей тілобудови брали проміри, визначали індекси тілобудови, будували екстер'єрні профілі, проводили фотографування дослідного та контрольного молодняка. Ягнята контрольної та дослідних груп на протязі періоду досліджень знаходились в однакових умовах годівлі та утримання.

Отримані данні обробляли біометрично з використанням методики статистичної обробки даних за М.О. Плохинським [2] та мікрокалькулятора МК – 51К.

Результати досліджень. У процесі досліджень нами встановлені вікові зміни основних промірів тілобудови піддослідних тварин, результати яких наведені в таблиці 1.

З її даних видно що, під час народження між групами суттєвої різниці за особливостями будови тіла не спостерігалось, тулуб у ягнят короткий, кінцівки високі, зад трохи піднятий. З віком тулуб стає більш глибоким та широким, довгоногість зменшується. У 9-місячному віці ярки дослідної групи значно більші за своїх контрольних однолітків. Так, за висотою у холці – на 3,4%, у обхваті грудини – на 5,7%, у довжині тулуба навкіс – на 4,1%.

У процесі подальшого росту та розвитку індивідуальні особливості у формуванні типу будови тіла піддослідних ярок стають більш вираженими.

У 12 - місячному віці проміри ширини та глибини більш виражені у ярок дослідної групи при достовірній різниці середніх. Так, у ярок дослідної групи коса довжина тулуба була вищою на 2,7%, обхват грудей за лопатками – на 7,1%, глибина грудей – на 8,5%, ширина грудей за лопатками – на 11,2%, ніж у ярок контрольної групи. Проміри, що характеризують м'ясні якості тварин, у ярок одеського типу були вищі порівняно з чистопородними однолітками. Зокрема, ширина у маклоках у дослідних тварин була більшою на 0,9 см, або на 5,7%, порівняно з контролем. Напівобхват заду у цьому ж віці у дослідних тварин становив 49,5 см, у контрольних – 47,3 см. Ці два проміри характеризують індекс м'ясності тварин. У 18 - місячному віці ярки дослідної групи за всіма промірами мали більші показники з достовірною різницею середніх ($t=3,2-8,2$). Різниця в промірах будови тіла тварин дослідної та контрольної груп більш наглядно відображена на рис. 1.

З наведених екстер'єрних профілів видно, що суттєвою розбіжністю в онтогенезі ярок дослідної групи є збільшення промірів широти та глибини порівняно з однолітками контрольної групи.

Вівці дослідної групи вигідно відрізняються від чистопородних цигайських не лише абсолютними промірами, але й за індексами будови тіла.

З таблиці 2 видно, що помісні вівці більш низьконогі, мають широкий, глибокий та компактний тулуб з добре вираженими м'ясними формами. З віком у ягнят обох груп збільшуються об'ємні проміри, індекс розтягнутості, зменшується відносна довгоногість, тобто вікові зміни будови тіла ягнят цілком закономірні.

Порівняння індексів будови тіла підтверджують різницю у формах та пропорціях тіла дослідних та контрольних тварин (рис. 2). Ярки дослідної групи характеризуються пропорційною будовою тіла, високим показником індексу масивності та збитості.

Індекс масивності у ярок дослідної групи у 9-місячному віці був вищий на 2,5%, в 12-місячному віці – на 4,0% і в 18-місячному віці – на 1,7%, у порівнянні з контрольними тваринами. З віком у ярок обох груп лінія верху стає рівною, індекси перерослості дорівнюють у дослідних тварин 100,3% у контрольних - 100,6 %, а індекс збитості зростає і становить в 18-місячному віці у перших 120,1%, у чистопородних -114,0%, що більше на 6,1%.

Висновки:

- Помісні ягнята отримані від схрещування цигайських маток і баранів одеського типу асканійської м'ясо-вовнової породи мають міцну конституцію, гармонічну тілобудову (індекс перерослості – 100,3%), округлий довгастих тулуб (індекс розтягнутості – 131,5%), груди широкі та глибокі (індекс грудний – 81,6%), кістяк розвинутий добре (індекс костистості – 15,0%). Кінцівки короткі, широко поставлені, стегна та попереки добре виконані.
- У природних та господарських умовах Одеської області тварини одеської популяції характеризуються високою енергією росту і у віці 18 місяців є фізіологічно зрілими. Протягом усіх вікових періодів ярки дослідної групи перевищують своїх контрольних однолітків за всіма показниками.
- Виявлені розбіжності в будові тіла помісних тварин у порівнянні з чистопородними цигайськими свідчать про формування у них більш скоростиглого типу м'ясо-вовнового напрямку.

Література

1. Маргетин М., Чапистрак А. *Овцеводство в Словакии // Вівчарство.* – Київ: Аграрна наука. – 1998. – С. 29 - 32.
2. Плохинский Н.А. *Алгоритмы в биометрии.* – М.: МГУ, 1980. – 150с.

Ливинский А.И., Богдан Н.К. Экстерьерные особенности помесных и чистопородных ягнят.

В работе дана оценка экстерьерным особенностям помесных и чистопородных ягнят. Установлено что помесные ягнята полученные от скрещивания цигайских маток с баранами одесского типа асканійской мясо-шерстной породы в разные возрастные периоды по промерам и индексам телосложения объективно превышают своих чистопородных сверстников.

Ключевые слова: *скрещивание, экстерьер, ягнята, онтогенез, рост.*

Livinsky A.I., Bogdan M.K. Exterior features of bred and pure bred lambs.

In the work exterior features of cross bred and pure bred lambs are described. It has been ascertained that cross bred lambs obtained from interbreeding of Tsigai ewes with rams of Odessa type of Odessa Tupe of Askanian meat-and-wool bred in different age periods according to parameters and indeces of body construction objectively do surpass pure bred lambs born in the same year.

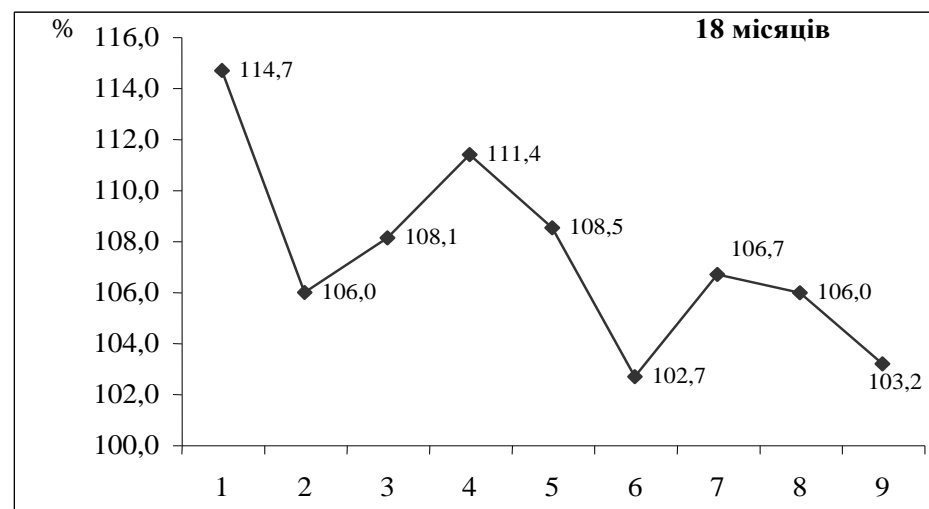
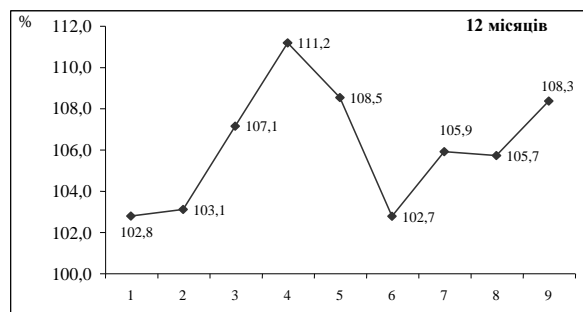
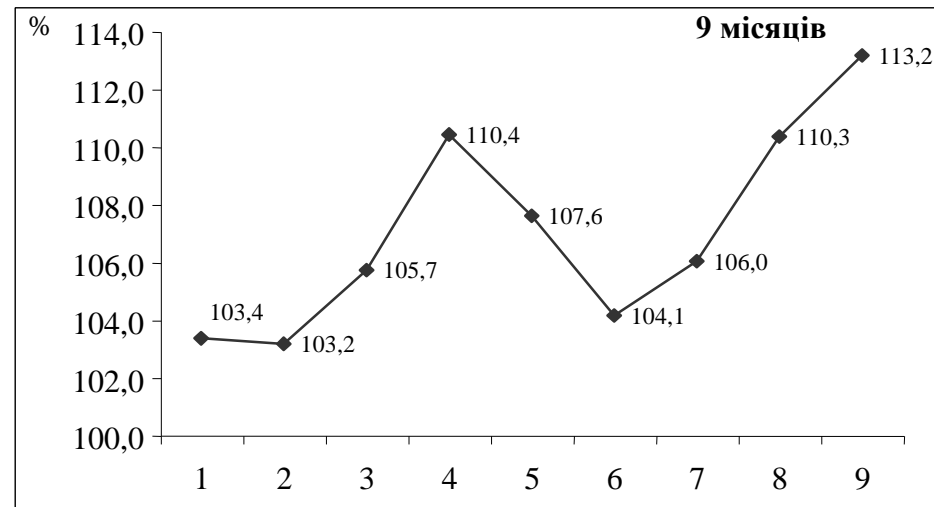
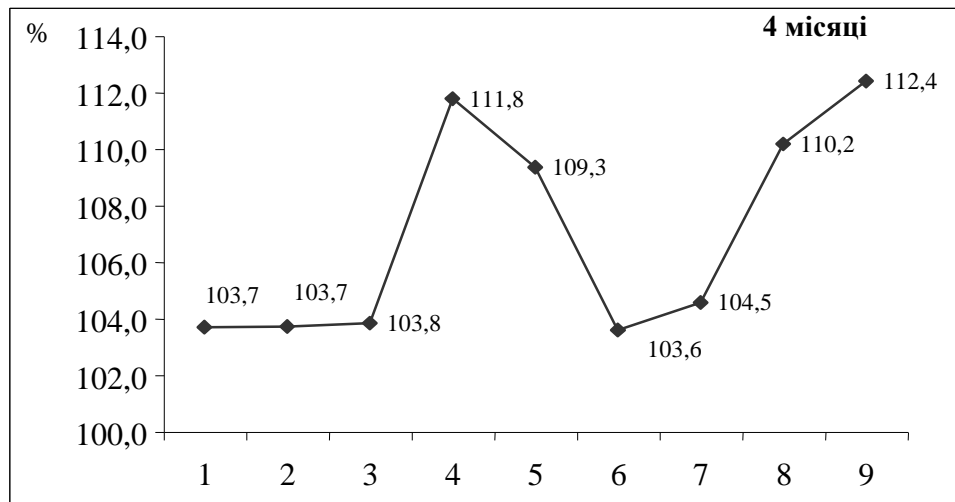
Key words: *crossing, exterior, lambs, ontogenesis, growth.*

Таблиця 1

Проміри ярк, см

Проміри	Дослідна група <i>n</i> - 30					Контрольна група <i>n</i> - 30				
	при народжен	4 міс.	9 міс.	12 міс.	18 міс.	при народжен.	4 міс.	9 міс.	12 міс.	18 міс.
	X ± Sx					X ± Sx				
Висота в холці	35,5 ± 0,28	53,5 ± 0,23	58,4 ± 0,30	59,4 ± 0,30	68,8 ± 0,37	35,4 ± 0,20	51,6 ± 0,56	56,5 ± 0,6	57,8 ± 0,28	60,0 ± 0,33
Висота у крижах	37,6 ± 0,27	56,1 ± 0,27	58,7 ± 0,31	60,1 ± 0,28	64,0 ± 0,32	37,2 ± 0,23	54,1 ± 0,42	56,9 ± 0,66	58,3 ± 0,3	60,4 ± 0,30
Обхват грудей	35,0 ± 0,31	70,6 ± 0,37	85,0 ± 0,67	91,7 ± 0,96	97,3 ± 0,75	35,0 ± 0,27	68,0 ± 0,48	80,4 ± 0,59	85,6 ± 1,2	90,0 ± 0,83
Ширина грудей	10,2 ± 0,07	17,1 ± 0,17	21,2 ± 0,33	23,9 ± 0,19	24,5 ± 0,35	10,0 ± 0,1	15,3 ± 0,53	19,2 ± 0,78	21,5 ± 0,2	22,0 ± 0,26
Глибина грудей	13,0 ± 0,11	24,6 ± 0,17	26,9 ± 0,21	29,3 ± 0,18	31,9 ± 0,22	13,24 ± 0,11	22,5 ± 0,28	25,0 ± 0,23	27,0 ± 0,16	29,4 ± 0,34
Коса довжина	37,3 ± 0,32	69,5 ± 0,36	77,8 ± 0,46	78,6 ±	81,0 ±	37,6 ± 0,23	67,1 ±	74,7 ±	76,5 ± 0,9	78,9 ±

тулуба				0,47	0,41		0,35	0,26		0,55
Обхват п'ястка	6,3±0,06	8,05±0,03	8,8±0,06	9,0±0,09	9,6±0,1	6,0±0,08	7,7±0,06	8,3±0,05	8,5±0,07	9,0±0,08
Ширина в маклоках	7,0±0,06	14,1±0,10	16,0±0,13	16,7± 0,16	17,8± 0,24	7,0±0,03	12,8± 0,26	14,5± 0,19	15,8± 0,15	16,8± 0,35
Ширина у сид. пагорбах	6,0±0,05	11,8±0,13	12,9±0,12	13,0± 0,16	16,3± 0,19	6,0±0,05	10,5± 0,21	11,4± 0,14	12,0± 0,17	15,8± 0,04

Умовні позначки:

1 – Висота в холці

3 – Обхват грудей

5 – Глибина грудей

7 – Обхват п'ястка

9 – Ширина у сид. пагорбах

Рис. 1. Екстер'єрний профіль ярок дослідної групи (проміри контрольної групи ЦГ взяті за 100%)

Таблиця 2

Індекси будови тіла, %

Найменування	<i>Дослідна група, n-30</i>					<i>Контрольна група, n-30</i>				
	при народжен.	4 міс.	9 міс.	12 міс.	18 міс.	при народжен	4 міс.	9 міс.	12 міс.	18 міс.
Довгоногості	63,4	54,0	53,9	50,9	50,0	63,0	56,4	55,7	53,3	51,0
Перерослості	106,0	105,0	100,5	101,2	100,3	106,0	104,8	100,7	100,8	100,6
Розтягнутості	105,0	130,0	133,2	132,3	131,5	106,2	130,0	132,2	132,3	127
Збитості	94,0	101,6	109,2	116,3	120,1	93,0	101,3	107,0	112,0	114,0
Масивності	99,0	132,0	145,5	154,0	152,5	99,0	132	142	148	150,0
Грудний	78,4	69,5	78,8	81,6	76,8	75,7	68,0	76,8	79,6	74,8
Костистості	18,0	15,0	15,0	15,1	15,0	17,0	15,0	14,6	14,7	15,0
Широкогрудості	29,0	24,0	24,9	26,1	25,2	28,0	22,5	23,9	25,1	24,0
Широкозадості	20,0	20,0	19,0	18,3	18,3	20,0	15,4	18,0	18,4	18,1

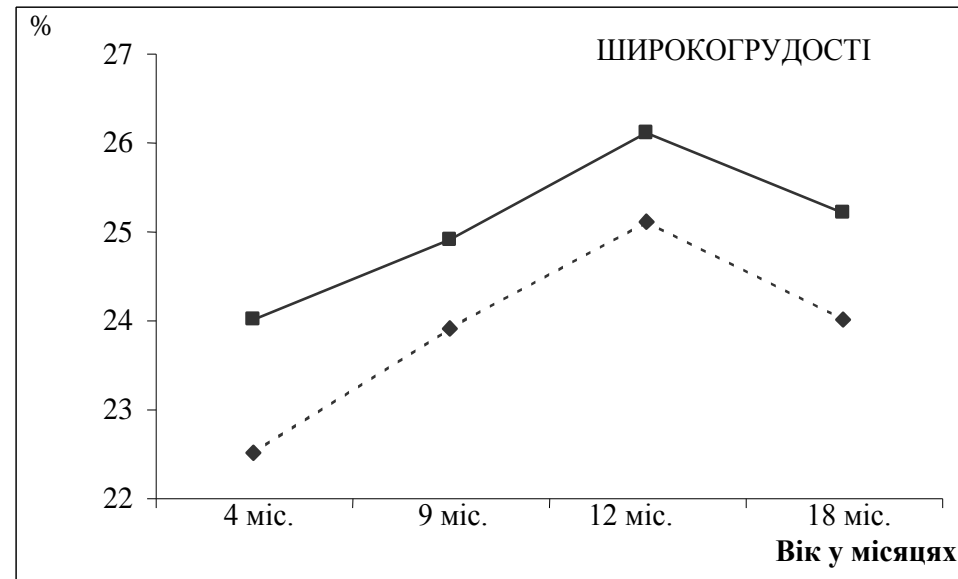
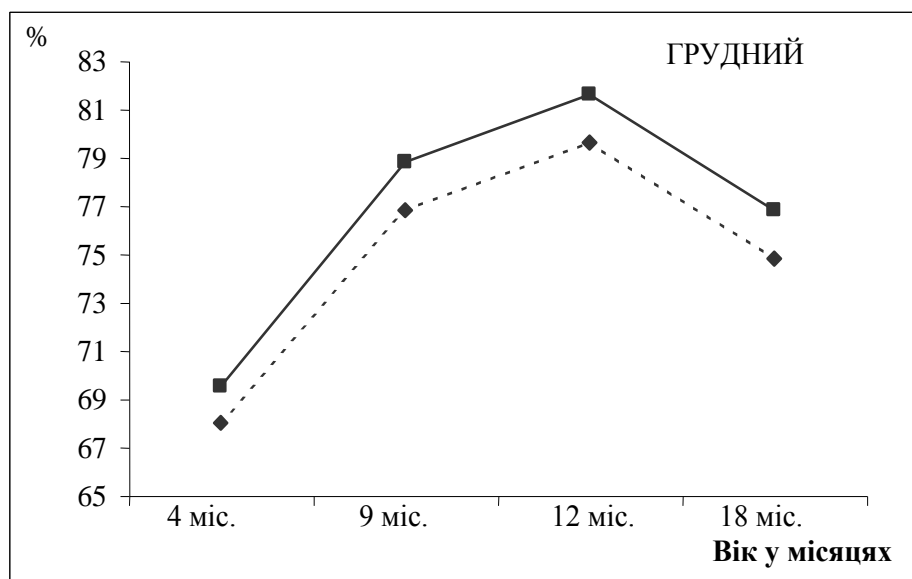
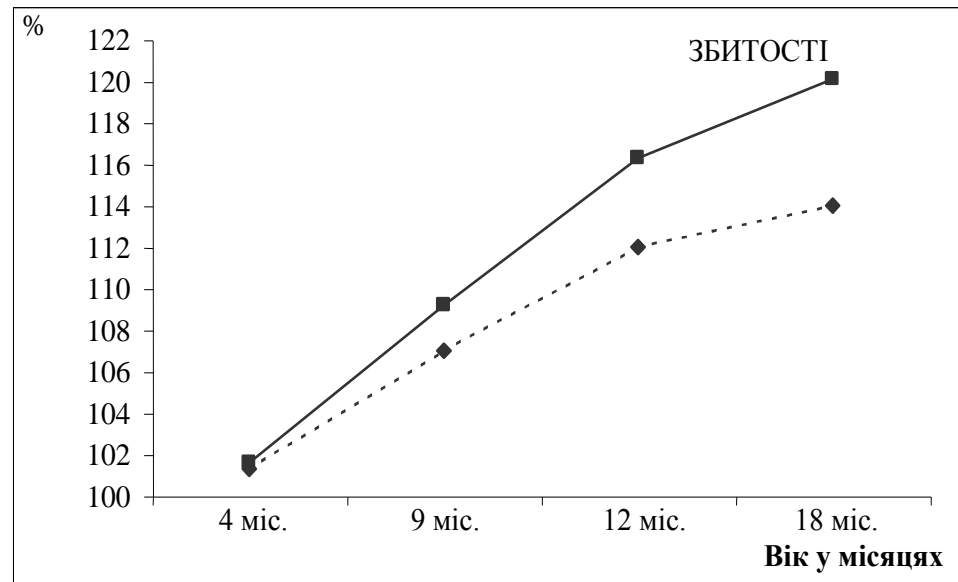
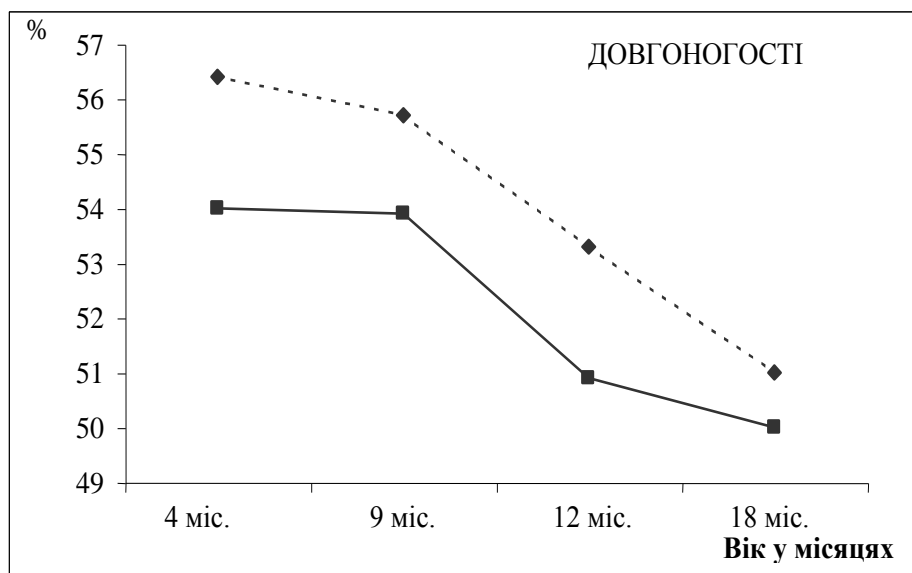

Рис. 2. Профіль індексів будови тіла

